

**Jak myślisz
czym jest
DEMOKRACJA ?**

-
-
- Słowo **demokracja** pochodzi z języka greckiego od słów ***demos***, co znaczy lud oraz ***kratos*** – czyli władza.

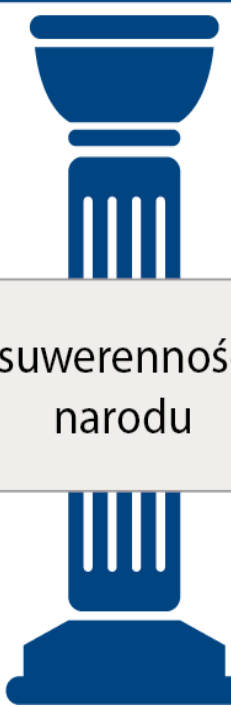
-
- W ustroju demokratycznym źródłem władzy jest naród, który decyduje o sprawach najważniejszych dla państwa.

Najważniejsze zasady współczesnej demokracji:

- zasada suwerenności narodu,
- zasada pluralizmu politycznego,
- zasada trójpodziału władzy,
- zasada nadrzędności prawa w państwie.

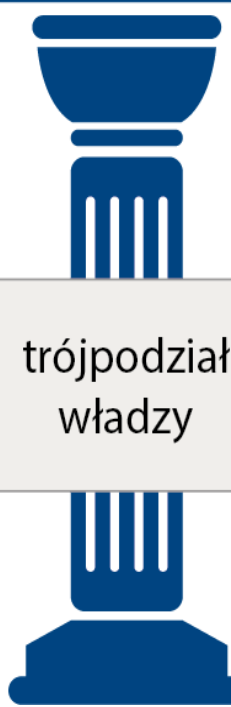
FILARY DEMOKRACJI

suwerenność
narodu

pluralizm
polityczny

trójpodział
władzy

rządy
prawa

Zasada suwerenności narodu

- Zgodnie z zasadą suwerenności obywatele są źródłem wszelkiej władzy i mogą podejmować decyzje w kwestiach najważniejszych dla państwa i społeczności.
- Współcześnie zasada podejmowania decyzji przez ogół jest najczęściej realizowana w formie przedstawicielskiej przez:
 - wybory najważniejszych organów państwowych,
 - udział w działalności różnego rodzaju organizacji politycznych, np. partii.

-
- Ogół obywateli sprawuje władzę w sposób **pośredni**, wybierając:
 - prezydenta,
 - parlament oraz
 - organy samorządu terytorialnego.

-
- Obywatele mają też możliwość sprawowania władzy **bezpośrednio** np. poprzez referendum

Referendum:

- Podstawową formą demokracji bezpośredniej jest referendum, czyli podejmowanie decyzji przez obywateli w drodze głosowania.
- Referendum może też odbyć się z inicjatywy obywatelskiej (projekt może być zgłoszony przez grupę 500 tys. obywateli),
- Jeśli wynik referendum jest wiążący, oznacza to, że władze państwa muszą się zastosować do jego wyniku,
- Wynik referendum jest wiążący, gdy za konkretnym projektem w referendum opowie się więcej niż połowa głosujących.

W Polsce po 1989 r. odbyło się pięć referendum ogólnokrajowych, a wśród nich:

- **25 maja 1997r.** – w sprawie przyjęcia *Konstytucji RP* uchwalonej przez Zgromadzenie Narodowe 2 kwietnia 1997r. (ponad 50% głosujących opowiedziało się za jej przyjęciem),
- **7 i 8 czerwca 2003r.** – w sprawie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej (ponad 77% głosujących poparło przystąpienie do UE).

Referendum według Konstytucji RP:

Art. 125.

- 1. W sprawach o szczególnym znaczeniu dla państwa może być przeprowadzone referendum ogólnokrajowe.*
- 2. Referendum ogólnokrajowe ma prawo zarządzić Sejm [...] lub Prezydent Rzeczypospolitej za zgodą Senatu [...].*
- 3. Jeżeli w referendum ogólnokrajowym wzięło udział więcej niż połowa uprawnionych do głosowania, wynik referendum jest wiążący.*
- 4. Ważność referendum ogólnokrajowego [...] stwierdza Sąd Najwyższy.*

- W państwie demokratycznym panuje zasada pluralizmu czyli istnieje wiele niezależnych od władz partii politycznych, które mogą utworzyć opozycje.

-
- Oprócz tego obowiązuje podział władzy na ustawodawczą, wykonawczą i sądowniczą.
 - Organy te muszą działać na podstawie prawa i w jego granicach.

TRÓJPODZIAŁ WŁADZY

```
graph TD; A[TRÓJPODZIAŁ WŁADZY] --> B[władza ustawodawcza]; A --> C[władza wykonawcza]; A --> D[władza sądownicza];
```

władza
ustawodawcza

władza
wykonawcza

władza
sądownicza

- Prawa i wolności obywatelom gwarantuje konstytucja oraz ustawy międzynarodowe przyjęte przez państwo.

- Prawo nie może działać wstecz, a wszyscy obywatele są wobec niego równi.

DEMOKRACJA LOKALNA

Budżety obywatelskie (partycypacyjne)

- Mieszkańcy gminy, dzielnicy, wsi lub osiedla mogą świadomie uczestniczyć w planowaniu lokalnych wydatków w ramach budżetu obywatelskiego, zwanego inaczej partycypacyjnym.
- Wprowadzenie budżetu partycypacyjnego jest zgodne z obowiązującym w Polsce prawem.

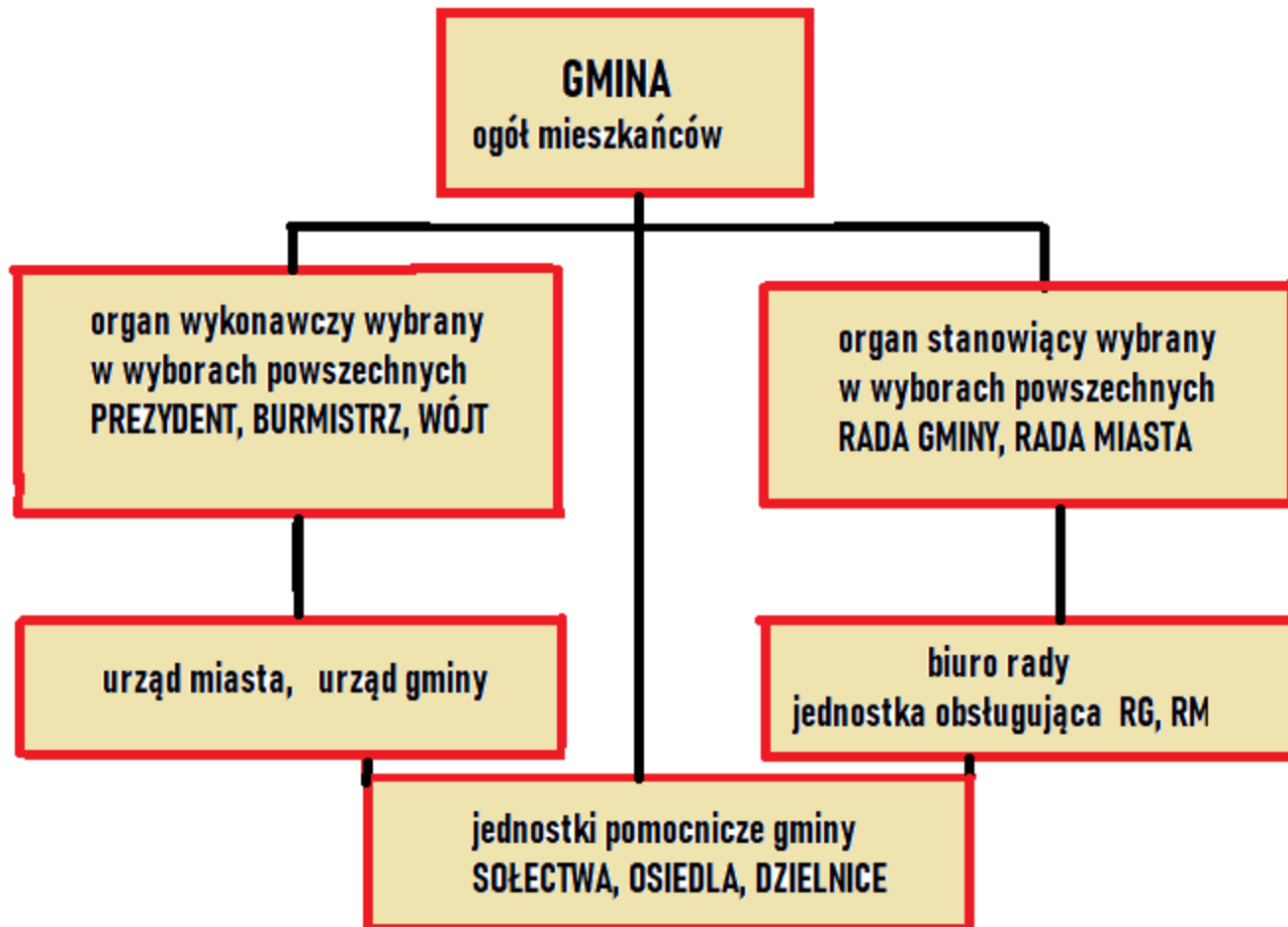
Budżety obywatelskie (partycypacyjne)

- Działają w następujący sposób: władze samorządowe oddają do dyspozycji mieszkańcom pewną część pieniędzy, które mają w budżecie, i organizują procedurę wyłaniania najlepszych projektów.
- Mieszkańcy sami decydują, na co przeznaczyć pieniądze.

Budżet obywatelski pozwala:

- przygotować autorski projekt (np. budowy placu zabaw czy wybiegu dla psów) i zbierać pod nim podpisy np. wśród mieszkańców swojej dzielnicy,
- wziąć udział w głosowaniu nad zgłoszonymi projektami,
- skutecznie kontrolować wydatki w ramach realizowanych projektów i zgłaszać swoje sugestie przedstawicielom władz samorządowych.

-
- **Jednostka pomocnicza gminy** – lokalna wspólnota samorządowa mieszkańców części gminy/ miasta.
 - Jednostki są ustanawiane przez radę gminy (miasta).

-
- Jednostka pomocnicza gminy przejmuje na swoim terytorium realizację zadań publicznych, ułatwiając gminie wykonywanie jej zadań.

Bibliografia:

- Konstytucja RP z 1997 roku,
- Art. 15 ustawy z dnia 11 stycznia 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych,
- Podręcznik Wiedzy o społeczeństwie dla klas 8 wydawnictwa WSiP.
- <https://www.bing.com/images/search?q=konstytucja+obrazy&qpvt=konstytucja+obrazy&form=IGRE&first=1&tsc=ImageBasicHover>
- <https://www.bing.com/images/search?q=logo+partii+politycznych&qpvt=logo+partii+politycznych&form=IGRE&first=1&tsc=ImageBasicHover>